

Jaarverslag 2003 BD-Vereniging

Kiemen van de toekomst

Jan J.C.Saal, voorzitter

Wanneer er weer een jaar voorbij is ga je terugkijken om te zien wat het geworden is. In ieders persoonlijk leven is dat al een hele klus, omdat er zoveel is gebeurd en het niet zo simpel blijkt te zijn om alles op een rijtje te zetten. In de BD-Vereniging als geheel is natuurlijk nog veel meer gebeurd, waarbij ook veel mensen betrokken zijn. Hoe krijgen we dat allemaal op een rijtje?

Allereerst maar eens mijn gevoel geraadpleegd. Dan komen er gemengde gevoelens boven. Aan de ene kant het gevoel van stagnatie. Een stagnatie die iedereen wel kent. De groei van de beweging wil maar niet doorzetten. De discussie over de kwaliteit en

de werkzaamheid van de preparaten blijft en er is geen doorbraak te melden met betrekking tot het onomstotelijke bewijs dat bd-producten gezonder zijn dan andere producten. Ook stagnatie wat betreft de afzet en de prijzen van de producten. Deze stagnatie kan gelukkig niet alleen op rekening van de BD-Vereniging worden geschreven. De economie als geheel stagneert ook en de biologische en gangbare landbouw hebben er niet minder mee te maken.

Aan de andere kant wel degelijk lichtpunten. Het is wel degelijk gelukt om een begin te maken met een omvorming van het bestuur. Het afgelopen jaar heeft het bestuur in twee groepen gefunctioneerd: Demeter-zaken en Verenigingszaken. Dat is goed gegaan en we willen dat nog verder doorvoeren. Op het bureau van de vereniging is Merle Koomans aangetrokken om naast Jos Pelgröm leiding te geven aan de verenigingszaken, zodat we de gedachten ook meer in de praktijk kun-

nen verwerkelijken.

Ik heb een goed gevoel overgehouden aan vorm en inhoud van Dynamisch Perspectief. Het blad is regelmatig verschenen, zag er goed uit en was zeer informatief.

Ik zie een lichte doorbraak op inhoudelijk gebied. Vooral op de conferentie van 10 januari jongstleden bleek dat we in staat zijn om vanuit de vereniging inhoudelijk op een hoog niveau te werken. De inhoud die gebracht werd was enthousiasmerend, vooral ook omdat het door de mensen zelf was doorwerkt. Geen boekenwijsheid, maar op hoger niveau gebrachte studie en ervaring. Daarin proef ik de krachten die in staat zijn om de stagnatie te doorbreken, al heeft dat nog wel wat tijd nodig.

In welk beeld moeten we nu het afgelopen jaar plaatsen, wanneer we over het verleden en de toekomst van de BD-Vereniging denken? Naar mijn idee zitten we in een overgangsfase tussen een tijd waarin we min of

meer klakkeloos moesten volgen wat Rudolf Steiner heeft aangegeven en een tijd waarin we zelf tot inzicht moeten komen en vanuit inzicht moeten handelen. Dat geldt op allerlei verschillende gebieden, dus zowel op teelttechnisch vlak als ook op het gebied van samenwerken en op het gebied van onderzoeken. Dat is natuurlijk een spannende tijd. Waar kunnen we zaken loslaten die vanuit het verleden toch algemeen erkend waren en welke gezichtspunten zijn zo de moeite waard, dat ze verwerkelijkt zouden moeten worden. Wie bepaalt dat eigenlijk allemaal.

Op dit punt wordt het natuurlijk heel interessant dat de BD-Vereniging een vereniging van mensen is. Dat wil zeggen dat de leden het in principe voor het zeggen hebben. Het is alleen feitelijk zo dat de leden het niet vanzelfsprekend met elkaar eens zijn. Wat mij betreft hoeft dat ook niet en is het zelfs ongewenst. Ontwikkeling en vooruitgang komen eerst dan tot stand wanneer verschillen van inzicht en benadering op een positieve manier met elkaar in botsing komen. Hiermee bedoel ik dat eenieder een eigen mening moet vormen, maar tegelijk moet twijfelen aan de juistheid of de volledigheid van het eigen inzicht. Om het eigen inzicht te kunnen vervolmaken moet naar anderen geluisterd worden, die heel andere gezichts-

punten verwoorden. Niet om dergelijke gezichtspunten in te wisselen voor de eigen ideeën, maar om de eigen ideeën te verrijken met aanvullingen van anderen. Alleen een dergelijke positieve ideeënstrijd is naar mijn mening in staat om de huidige stagnatie te overwinnen. Wanneer een dergelijke ideeënstrijd tot gevolg heeft dat er allerlei experimenten worden gedaan om de waarheid van een gezichtspunt aan te tonen of te ontcrachten, dan ontstaat er leven in de vereniging.

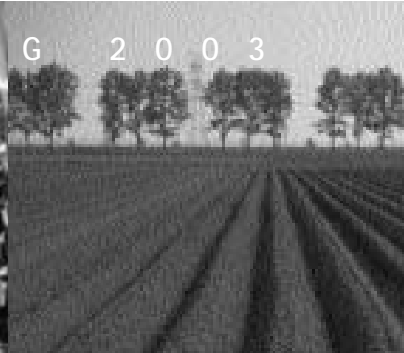
Ik stel me de toekomst van de vereniging zo voor dat er groepjes leden gevormd worden, die kiezen voor bepaalde aspecten van het geheel. Bijvoorbeeld een manier van composteren, een manier van telen, een manier van voederen of een manier van samenwerken. Binnen dergelijke groepjes wordt gezocht naar verschillende benaderingen om via experimenten te vinden wat de consequenties daarvan zijn, zowel positief als negatief. Het einddoel is niet een vastgelegde methode, maar een overzicht van gezichtspunten, experimenten en gevonden resultaten. Anderen die zich hierin verdiepen moeten in staat zijn om zich een eigen oordeel te vormen en keuzes te maken die bij hun eigen situatie passen.

Wanneer we in dit licht naar het afgelopen jaar kijken, zie ik wel degelijk kiemen van deze toekomst boven de grond komen. Ik denk daarbij aan de samenwerking die is ontstaan tussen stichting Loverendale en stichting bd-grondbeheer met betrekking tot de grondeigendomsvraag. Ik zie een initiatief van stichting Metamorfose, met betrekking tot de kosmische invloeden op plant en dier. Ik zie de werkgroep van de bd-imkers die op hun jaarlijkse imkerdag proberen om talloze aspecten aan de orde te brengen die bij het imkeren aan de orde zijn. Ik zie ook de activiteiten rond coachen, intervisie en boerenbezoek. Ook de discussies met betrekking tot het Demeter-merk en het preparatengebruik kunnen in dit licht positief worden beoordeeld. In dit licht verdwijnt het gevoel van stagnatie als sneeuw voor de zon en komt er enthousiasme boven voor de mogelijkheden van deze kiemen in het nieuwe seizoen.

De economische kant van de vereniging

De langzaam dalende trend in het aantal licentiehouders zet zich ook in 2003 verder door.

De belangrijkste reden voor opzegging was de veranderde bedrijfssituatie, maar ook financiële problemen en de strakke normen werden als reden genoemd. Gelukkig zijn naast de 17

opzeggingen ook 8 nieuwe licentiehouders te verwelkomen.

De Demeter Licentie Commissie ziet het jaar 2002 als het jaar waarin het Demeter-certificeringsbouwwerk werd verbouwd tot een modern, te hanteren geheel. Dit bouwwerk werd in 2003 met succes in gebruik genomen.

Stichting Demeter Promotie

In 2003 is de Demeter-campagne aangepast met een verschuiving naar proef- en voorlichtingsdemonstraties op de winkelvloer en een uitbreiding van de inhoudelijke voorlichting via Smaakmakend. Daarnaast is extra aandacht gegeven aan ketenmanagement met als doel licentiehouders te begeleiden in de ontwikkeling en marketing van nieuwe Demeter-producten.

In Smaakmakend zijn twee Demeter-specials verschenen onder de slogan 'Oogappels van Demeter'. Vooral gericht op ouders met kinderen. Via interviews en voorlichtingsteksten zijn de diverse meerwaarden van Demeter gecommuniceerd.

Volgens de meest recente cijfers (EKO-Monitor 2003, verschenen in april 2004) is de afzet van biologische producten via natuurvoedingswinkels met 15 miljoen gestegen ten opzichte van 2002 (=10% groei). Het is te verwachten dat de omzet in Demeter-producten daarmee gelijke tred heeft gehouden.

De afrekening van de licentiebijdragen over 2002 viel nogal tegen, doordat in dat jaar de omzet in Demeter-producten 20% lager was dan begroot. De gevolgen hiervan leest u in het financieel jaarverslag.

De sociale kant van de vereniging

Het aantal leden is in 2003 ongeveer gelijk gebleven.

Dynamisch Perspectief is in 2003 zes keer verschenen in een oplage van 2500 stuks. Persoonlijk vind ik de inhoud van het blad een hoog niveau hebben, verzorgd door de redactie onder leiding van Bruno van der Dussen. Gerda Peters is steeds weer in staat om het geheel mooi vorm te geven. In 2003 is een enquête gehouden onder de lezers. Daarover is eerder in Dynamisch Perspectief bericht. Ik vond het opvallend dat de meeste leden graag de bd-landbouw willen ondersteunen. Dat is heel belangrijk omdat die steun ook hard nodig is. Ik ben nog wel nieuwsgierig hoe die steun door de individuele leden wordt gegeven. Het lijkt me boeiend om van elkaar te horen welke dingen er allemaal gedaan worden. Veel wordt in stilte gedaan en is daarom niet zo zichtbaar voor de anderen.

Het culturele leven van de vereniging

In dit verband wil ik er graag op attenderen dat ik het studiecentrum Kraaybeekerhof en de Warmonderhofopleiding zie als instituten die er bij horen. Op deze instituten speelt zich jaarlijks veel af op het gebied van scholing en ontwikkeling. Op de Kraaybeekerhof zijn talloze cursussen te volgen, van tuintherapeut tot voedingsconsulent en van de bd-scholingscursus tot omscholingscursus. Al deze cursussen mogen zich in een goede, licht toenemende belangstelling verheugen. De Warmonderhofopleiding is een dagschool, waar mensen tussen 16 en 25 jaar in vier jaar worden opgeleid in de bd-landbouw, op middelbaar niveau. Jaarlijks bezoeken zo'n 85 studenten deze opleiding. Tevens verzorgt de Warmonderhof opleidingen in Duitsland, België en Engeland. In 2003 is gestart met een aantal investeringen waarmee de praktijkbedrijven, die vallen onder stichting Warmonderhof, zich als moderne bedrijven kunnen laten zien. De schenactie, waaraan ook leden van de BD-Vereniging hebben bijgedragen, heeft inmiddels ongeveer 75.000 euro opgeleverd. Een fantastische steun in de rug voor deze opleiding.

Ook in 2003 is het coachings- en intervisieproject voortgezet, uitgebreid met 'boerenbezoek'. Het blijkt dat deze manieren om

boeren te begeleiden en meer structuur te brengen in de onderlinge uitwisselingen tussen boeren nog steeds tegemoet komt aan een behoefte. Ongeveer 60% van de boeren, 11 begeleiders en 4 coaches zijn bij deze projecten betrokken.

Vooruitzichten voor 2004

Persoonlijk verwacht ik geen grote revoluties in 2004. Ik heb er vertrouwen in dat de kernen die ik eerder beschreven heb verder zullen groeien en een ontwikkeling zullen laten zien.

Belangrijke zaken die voor de deur staan zijn:

- Een samenwerking met de Antroposofische vereniging, met betrekking tot het uitbrengen van een Motief Special over de bd-landbouw.
- Een verdere verzelfstandiging van de Demeter-activiteiten in een zelfstandige stichting.
- Een onderzoek naar de effecten van toevoeging van een substantiële hoeveelheid minerale aarde bij de compostering.
- Het effectief worden van de coördinator Verenigingszaken, Merle Koomans.
- Ontwikkeling van een profiel voor de bd-bedrijven.

Ik wens u allen een goed bd-jaar toe! ■

Het bureau in 2003

Jos Pelgröm

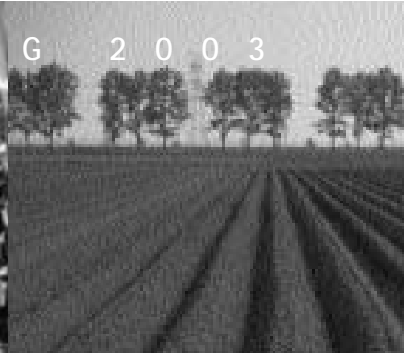
De titel van dit hoofdstuk belooft weer spannende literatuur op te leveren.

Spannend was het zeker, maar het relaas wordt zakelijk en droog.

Ook in 2003 is hard gewerkt aan de professionalisering van het bureau. Aanvankelijk in de vertrouwde vaste bezetting: Lydia, Rienk en Jos, aangevuld met 1½ dag per week Merle. Vanaf september danig ververst na het vertrek van Lydia. Martine en Annemiek namen op parttime-basis haar plek in. Stabiel in de vrijwilligersbezetting bleven Bernard (preparaten), Bruno (Dynamisch Perspectief) en Jola (Dynamisch Perspectief en overige). De efficiëntie is terug te vinden in de nieuwe marmoleumvloer, nieuwe computers en een eigen ontwerp programma voor het ledenbeheer.

Veel is verricht, veel is veranderd. Dat zal doorwerken in 2004.

Merle neemt veel taken over van Jos, die vanaf 1 januari ook weer boer is. Daartoe heeft ze nu een aanstelling van 90%. En het bureau zal op maat gesneden moeten worden van de krimpende vereniging! ■

Demeter, los van de BD-Vereniging

Jos Pelgröm

In 2003 heeft het bestuur van de BD-Vereniging gewerkt in twee afzonderlijke bestuurscommissies: Verenigingszaken en Demeter-zaken. Beide bestuurscommissies hebben deze werkwijze als plezierig en als efficiënt ervaren, zij het met enige weemoed naar de oude tijd. Doelstelling van die taakverdeling destijds was de kwaliteitsverbetering op beide terreinen.

Het bestuur (voltallig) is van mening dat deze opsplitsing van taken doorgevoerd moet worden in de organisatiestructuur. Alles wat met het kwaliteitsmerk Demeter te maken heeft, moet loskomen te staan van de BD-Vereniging als cultuurorganisatie. Daartoe wil het bestuur de ALV voorstellen om Stichting Demeter Promotie te wijzigen in Stichting Demeter. Zowel de Demeter-certificering (en -controle) als de Demeter-promotie vormen het werkterrein van Stichting Demeter (dit geldt ook voor het bureau). Het bestuur voert drie argumenten aan om Demeter los te maken van de BD-Vereniging:

1. Zelfstandigheid levert kwaliteitsverbetering.
2. Aansprakelijkheid in het handelsgebied
3. Fiscale aspecten.

Toelichting

- Ad 1. De werkerreinen, Verenigingszaken en Demeter-zaken, verschillen zozeer van karakter en benodigde aanpak dat vermenging veelal belemmerend werkt. Bestuurlijk, personeel en financieel is dit merkbaar.
- Ad 2. De BD-Vereniging loopt als gecertificeerder regelmatig risico. Een fout in dat werkveld kan grote schade berokkenen bij aangesloten bedrijven. Deze schade zou dan verhaald kunnen worden bij de BD-Vereniging, die daarmee in één klap haar eigen vermogen kan zien verdwijnen. Om over erger nog maar niet te spreken. Afscherming van de cultuurkant van de BD-Vereniging is raadzaam. Het daar opgebouwde en verkregen kapitaal, niet enkel financieel, moet beschikbaar blijven om de bd-ontwikkeling voor te zetten.

- Ad 3. Al eerder was dit een argument. Ook Stichting Demeter Promotie werd om die reden in de BTW-boekhouding gedaan. Wellicht zal op enig moment het probleem naar voren komen dat momenteel de BD-Vereniging haar certificeringswerk buiten de BTW-boekhouding heeft. Onderbrengen van de activiteit bij Stichting Demeter (met BTW-boekhouding) zal dit evenwel verhelpen.

Al met al meent het bestuur dat deze stap aan de tijd is en ze spreekt de hoop uit dat de ALV zal instemmen met het voorstel. Een aparte bestuurscommissie zal dan zorgen voor de statutaire aanpassingen die in een najaarsvergadering zullen worden voorgelegd aan opnieuw een ALV. Per 1 januari 2005 kan de taakverdeling tussen de BD-Vereniging en Stichting Demeter dan actief zijn. ■

Staat van baten en lasten naar kostensoorten

Baten	Begroting 2004	Exploitatie 2003	Begroting 2003	Exploitatie 2002	Exploitatie 2001
Licentiebijdragen	185000	141.801	180.000	184.159	167.678
Ledencontributie	55000	55.266	60.000	66.273	52.171
Fondsenwerving			pm	10.000	45.557
Giften en legaten	40000	40.000	40.000	27.927	45.266
Overige baten / inkomsten	10000	10.321	10.000	10.502	31.197
Resultaat (tekort)	0	47.067	17.800	1.212	-13.564
	290.000	294.455	307.800	300.073	328.305

Lasten	Begroting 2004	Exploitatie 2003	Begroting 2003	Exploitatie 2002	Exploitatie 2001
Personeelskosten	125.000	136.133	117.983	123.058	122.101
Huisvestingskosten	19.000	18.254	16.000	14.235	20.527
Kantoorkosten	25.000	40.648	24.000	32.006	20.906
Activiteiten*	25.000	18.268	31.000	26.021	18.732
Projectkosten	30.000	15.192	40.000	16.287	57.891
Dynamisch Perspectief	32.000	28.106	32.000	28.910	28.574
Overige kosten	34.000	37.854	40.000	59.556	59.574
	290.000	294.455	307.800	300.073	328.305

* Activiteiten (meerjarig gepland, structureel)	Begroting 2004	Exploitatie 2003	Begroting 2003	Exploitatie 2002	Exploitatie 2001
Conferenties + jaarvergadering	3000	430	3000	3.313	201
PR-activiteiten + ledenwerving	1.000	278	1.500	1.632	840
Regionale bijeenkomsten	1.000	575	1.000	881	302
Bedrijfscoaching	15.000	13.015	14.850	10.630	11.359
Intervisie	} 8.000	3.220	8.150	3.640	3.113
Preparatendagen					
Begeleiding preparatengebruik					
Initiatieven	2.000	750	2.500	3.001	1.330
	30.000	18.268	31.000	25.827	20.640

Balans van de BD-Vereniging

Activa	31-12-2003	31-12-2002
Voorraden	2.723	2.723
Borgen	737	737
Debiteuren	21.145	22.467
Nog te ontvangen / vooruitbetaalde bedragen	10.093	4.195
R/C SDP	12.724	14.456
Liquide Middelen	133.278	62.338
	180.700	106.916

Passiva	31-12-2003	31-12-2002
- Algemene reserve	32.790	34.002
- Resultaat	-47.067	-1.212
- Reservering projecten	122.088	0
Totaal vermogen	107.811	32.790
Crediteuren	0	0
Specifieke fondsen	935	685
Waarborgsommen	28.131	28.096
Nog te betalen / vooruitontvangen bedragen	43.823	45.345
	180.700	106.916

Toelichting op jaarcijfers 2003:

- Stijging personeel a.g.v. correctie op pensioen
- Stijging kantoor a.g.v. kosten website plus computers (100% afschrijving)
- Daling projectkosten a.g.v. uitgifte van W. Schilthuisboek, pas in 2004
- Daling licentiebijdragen a.g.v. dalende Demeter-omzet t.o.v. 2001

Toelichting begroting 2004

- Stijging licentiebijdrage a.g.v. overheveling inkomsten Stichting Demeter-Promotie naar BD-Vereniging